

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Stăpânirea și preoțimea.

(;). Am amintit în numărul trecut al foii noastre, despre desbaterile din dieta Ungariei, asupra așa numitului proiect de lege pentru regularea plății preoților.

După acest proiect, numit și congruă, plata preoților de toate confesiunile, afară de preoții catolici, ar fi să se urce la 800 fl. Anume acolo unde preotul nu va avea venit de 800 fl., statul și împărăția îi va întregi plata la atâta.

Fapta aceasta, dacă ar fi făcută din inimă, numai laudă și cinste ar merita, când stăpânirea noastră ar ști prețul în adevăr, poziția unui preot și greutatea ce are să le întimpine ca conducător al poporului, în luptă cu grijile vieții, — și considerându-le toate acestea, ar înmulți plata preoților din visteria împărăției, numai ca să le îmbunătățească soarta materială.

Durere însă că nu e așa.

Pe stăpânirea noastră nu o doare aceea că preoții noștri sunt săraci, ci prin ajutorul ce voeste acum să le dea prin noul proiect de congruă, nu soarta materială vrea să le îmbunătățească, ci banii ce le oferă acum, sunt *arginții lui Iuda*, prin cari stăpânirea vrea să ne cumpere preoții, să 'și-i facă oamenii sei.

A văzut adecă stăpânirea, că preoții buni și conști de chemarea lor, în fiecare sat sunt sufletul poporului.

La preot aleargă poporul nostru în necazuri și lipse după sfat și ajutor, și

preoții îi povățuesc și îndreaptă spre tot ce e bun și folositor. Asemenea și în treburile naționale, când e să se facă ceva lucru bun pentru cauza noastră, când e să mergem în luptă pentru eluțarea drepturilor noastre, tot preoții au fost și sunt și până în ziua de azi, conducătorii și povățuitorii poporului.

Înțelegem aici numai pe preoții cei vrednici cari își fac datoria, pentru-că puținii nevrednici, numele de preoți nu-și merită și pe aceia nici nu-și numărăm între preoții adevărați.

Poporul își iubeste preoții buni și preoții buni își iubesc poporul. E o legătură strinsă între ei, și dacă e un preot harnic și un popor bun și vrednic, mult bine se poate face causei naționale și neamului românesc, precum în adevăr se și face.

Toate acestea vicleana stăpânire le-a observat. Ce a cugetat ea? A cugetat să plătească ea preoțimea, să 'și-o cumpere cu bani, să 'și-o facă credincioasă ei, — și astfel să slăbească legătura iubirei și a încrederei dintre preoți și popor și poporul să rămână fără conducători.

Rămas odată poporul fără conducători, cu el va pute să isprăvi mai ușor, când nu va avea cine să-l povățuească. Așa a cugetat stăpânirea și așa a și făcut.

A venit în dietă cu proiectul de lege pentru salarizarea preoților. În urma acestuia stăpânirea va întregi venitele preoțești la 800 fl. — în schimb însă va

pretinde ca preoții să facă tot ce le va porunci, căci la preoții nepatriotici le va subtrage plata. Ear' sub nepatriotism se înțelege — cum am spus-o și noi, că a zis-o un deputat în dietă — și aceea, că preotul nu se va afla bine cu solgăbirul. Dar' se vor înțelege a bună-seamă și toate faptele românești ale preoților spre binele, stătuirea și conducerea poporenilor lor.

Preoții români deci dacă vor vrea să-și capete plata, vor trebui să fie străini de poporul lor, căci altcum stăpânirea le va subtrage-o, pe motivul că sunt „nepatriotici”.

Deocamdată atacul acesta îl face stăpânirea numai asupra preoților români greco-orientali, pentru-că numai la acestia a aflat de bine să le întregască plata — pe greco-catolici 'i-a lăsat ca dimpreună cu catolicii să hotărască ei între ei cum să-și ridice plata, din averile cele mari ale catolicilor. Dar' cine știe de nu vor ajunge și ei în curând ori mari târziu în ghiarele stăpânirii?

Și că în adevăr stăpânirea vrea să întregască venitul preoților, numai ca să 'și-i cumpere și să 'și-i facă oamenii sei, nici ea nu ascunde.

În dieta țerei deputații fără de rușinare, au spus-o în gura mare — după-cum le-am făcut cunoscut lucrul acesta cetitorilor noștri în numărul trecut — că stăpânirea de aceea face această salarizare a preoților, ca „să îndrepte sentimentele antipatriotice ale preoților români”, ca „să-și

FOIȚA.

Din munți.

— Schiță —

de
Margareta Moldovan.

(Urmare și fine).

Plină de groază își rotî privirea prin căsuță. Copiii dormeau liniștiți și cu zimbetul mulțumirei pe buze. Cinaseră bine mititeii, mămăligă cu lapte de capră, pentru acum erau mulțumiți. Și apoi ce știe o minte atât de fragedă se gândească la ziua de mâine. Se mulțumește acum cu ce are, se simte fericit, până o nouă dorință îi întunecă earăși cerul fericirii.

Lelea Nuță torcea la vatră.

Vântul bombăna pe urloiu liber al pridvorului și prin țevă de pământ intra în căsuță și scotea limbi de flacări pe vatră. Unele eșiau, altele se trăgeau în lăuntru, altele păreau că se chiar căpățuesc, se prefăc în drăculeți cu coadă de pară, cu guri rân-

jite, cu cornițe de flacări, păreau că se apropie de ea, rid de necazul ei, o îngână cu mătură de foc, vreau să o sugrume... Deodată ușa căsuței 'i-se părea că se deschide și vede pe Todorul ei galbin ca o făclie de ceară, venind către ea, îi rosteste vorbe neferite, îi face semne cu mâinile lui uscate, ochii lui erau fără vieță și 'i-se învîrtiau răsleți prin căsuță. După el venia cu pași oboșiți și rari Ion, care era într'o haină lungă albă, în mână cu o carte deschisă...

Copilașul în leagănul dela grindă începe a mormăi și a se răscoli.

Lelea Nuță scapă furca și vrea să se ridice de pe scaunenciu, puterile însă îi slăbiseră și o greutate pămăntoasă 'i-se așezase în picioare.

Copilașul din leagăn plânge, lelea Nuță se ridică cu greu și merge la el...

Fantoamele au dispărut, numai ușa mai rămase încă deschisă în urma lor.

Copilașul s'a liniștit earăși. În căsuță era liniște de mormânt. Lelea Nuță simțea

această liniște, ca o povară grea pe înima ei năcăjită. Pustiul ce îi zizăia în urechi, îi venia ca pustiul din cimiter.

Furtuna s'a liniștit și picuri mari de ploaie se isbiau ploscând de giamul quadrat care era lipit în perete.

Trecuse de mult de miezul nopții. O ploaie ușoară se lăsase pe munți și văi.

Lelea Nuță tot veghia încă lângă furca cu caierul de lână. Fusul se întorcea de stlă între degete și sunetul surd ce se auză dela ploaie îi părea acum ca șoapte, dar' șoapte prevestitoare de nenorociri. Își mai învîrti cu învîrtitori molatice de câteva-ori fusul și capul oboșit 'și-l scăpăta spre piept, furca se răsturnă de perete și fusul îi căzu din mână.

Să făcuse ziua, lelea Nuță sări drept în picioare, își frecă ochii și căuta în jur surprinsă, căci în primul moment nu își putea da seamă ce s'a petrecut cu ea, cum adormise pe scaunenciu lângă vatră. Din tot ce a fost s'a ales cu o oboseală apăsătoare.

facă ascultători și supuși statului", se nu mai fie „povățuitori ai poporului în cele românești” — pentru-că la casul când s'ar împotrivi, „li-se va detrage plata”. Pentru acest proiect de lege s'au certat mult în dietă, chiar și Ungurii erau în contra lui, cum se nu fim deci noi Românii contrari, când pe față s'a spus în dietă, că această lege e îndreptată în contra preoților gr.-orientali români, ear' stăpânirii îi dă dreptul de a detrage plata preoților la cari ea voește. Acum cearta s'a sfârșit, dieta a primit acest proiect de lege în întregimea lui, și acum se debate punct de punct, când sfârșindu-se și aceasta, proiectul va deveni lege.

Dar' cât de amar se înșeală stăpânirea și cât de puțin ne cunoaște preoțimea și pe noi, când crede că prin aceasta va pute câștiga ceva.

Ne crede stăpânirea așa de slabi preoții, cât aceia se-și vîndă legea și neamul pe un blid de linte și pe poporul nostru îl crede așa ușor de sedus, cât se-l poată înstrăina dela preoții sei, cari îi sînt părinții, conducătorii lui?

Ce cugetă guvernul unguresc, că preoții români gr.-orientali, pentru vre-o câțiva florini ce îi vor mai da pe lângă venitele cari le mai au, ca se le întregescă plata la 800 fl., se vor face vrășmași ai neamului lor și unelte oarbe în mâna stăpânirii?!

Nu, nici-odată! Noi ne cunoaștem preoțimea noastră și știm că în cele din urmă va fi în stare mai bine a respinge arginții lui Iuda, decât un deget să ridice în contra neamului.

Deci să arătăm contrariilor nostri, că sînt zădarnice aleșuirile lor.

Preoțimea se fie și de acum înainte în fruntea poporului — și iubitul nostru popor să asculte de preoții sei.

Să ne facem datoria, iubiți preoți, cătră popor, — și iubitul nostru popor să asculte de conducerea preoților sei.

Grija cea dintăiu 'i-a fost să ese afară se vadă de nu cumva vine Todorul ei. — Dar' Todor nu venia.

Soarele era pe la prânz, când veni Duca cîntărețul la lelea Ană. Se bucură mult s'ermana femeie când îl zări suind poteca cătră căsuța ei, dar' în momentul proxim o durere și jele amară 'i-se puse la inimă.

Pe Duca îl întimpiră în pragul pridvorului.

— Dumnezeu te aduce la noi, Ducă. Ce veste, bună, rea?

— Bună, lele Nuță, eu numai veste bună îți pot aduce — zise Ducă, rîzînd a șagă.

— Lasă gluma Ducă, și spune, ce-'i cu Todor și cu Ion, unde au rămas?

— Ne-a mai rămas un car de donițe și cercuri, și badea Todor cu Ion și cu Nicolae Smău s'au dus la Cluj la tirgul de țeară. Noi am venit acasă să îngrijim de altă marfă. Cam pe Duminecă gîndesc eu că și ei vor fi acasă de va fi tirgul bun. Un car de marfă doar' nu-'i o lume.

Ispita e mare, preoții însă se nu se lase ispitiți de stăpânire, ca pe arginții lui Iuda se-și vîndă neamul, — ci se aibă totdeauna în minte și în inimă, cuvintele poetului Andreiu Murășanu:

„Preoți cu crucea 'n frunte...!!”

Pentru noi. Dl Charles Loiseau, redactor la eminenta revistă parisiană *Revue de deux Mondes*, cunoscut filoromân (prieteni al Românilor), va scoate în curînd un nou volum, în care vestitul scriitor descrie în câteva pagini cauza noastră națională. Cartea va eși la librăria Perrin din Paris.

— Dl Jules Brun, un Francez, care a petrecut multă vreme în România, acum a părăsit Bucureștii pentru a merge prin orașele cele mai renumite din Franța, pe unde va ține mai multe adunări, la cari vor lua parte oamenii cei mai renumiți din Franța. Dl Jules Brun va vorbi despre soarta noastră a Românilor din Ungaria, despre suferințele noastre, precum și despre sfînta noastră cauză. D-sa va merge la Paris, Lyon, Bordeaux, Tulon, Lille, etc.

Estă cum se ocupă lumea cultă cu noi și cu soarta noastră.

Congrua în dieta ungară. Debaterile asupra proiectului de lege pentru întregirea veniturilor preoțești, începute în săptămânile trecute se continuă și acum. Aceste debateri însă de astă-dată nu au nici un interes pentru noi, ca se le spunem și aici pe larg.

S'au sfîdit ei între ei, de noi de Români nu s'au atins, și de noi nu s'a pomenit nimic. În 23 a l. c. s'a sfîșit debaterile asupra proiectului de lege în întregimea lui.

S'a pus apoi la votare, dacă primește dieta proiectul ori ba?

Firește că slujitorii guvernului 'l-au primit, fără de a permite vre-o schimbare în proiect, propusă de deputații din opoziție, adevă de aceia cari nu țin cu guvernul. Acum se încep debaterile speciale, adevă să debate proiectul punct de punct.

Aceste debateri încă promit a fi foarte interesante. E sigur că dieta și în dezbaterile specială va primi acest proiect, care acuși apoi va deveni lege.

— Numai de le-ar ajuta Dumnezeu să se întorcă în pace, cu bănișori și cu bucate, căci acuși nu mai am nimic pentru ale mîncărei. Pănea 'mi-s'a gătat ieri, făină de mălăiu încă numai pentru o mămăligă mai am. Apoi cu copilașii ăștia nu o pot scoate cu vorbe goale, le trebuie mîncare.

— Nu te supăra, lele Nuță, s'a îngrijit badea Todor de dumniavoastă. Am adus cu carul două ferdele de grâu, două de cucuruz și câteva impletituri de ceapă. — Apă este în rîu destulă acum după ploaia de astă-noapte, și la moara „dintre risipe” 'ți-a măcina poate încă astăzi.

— Dumnezeu te țină Ducă, că par'că mai pot o țiră de când te-am văzut, și Dumnezeu îi aducă pe ai nostri sănătoși și în pace acasă.

Când începî a se însera, lelea Nuță avea deja făină proaspătă de cucuruz și făcî o dragă de mămăliguță de să o mîncănci cu ochii. Ear' copilașii s'au culcat earăși mulțumiți și lelei Nuță îi creștea inima vîzîndu-'i sătui și voioși.

Membri la casa națională La casa națională de aici, s'au mai înscris trei membri întemeietori, anume dl Nicolae Garoiu, avocat în Zernești și băncile „Doina” din Cămpeni și „Hațegana” din Hațeg.

Meetingurile din Vaslui și Huși. În a doua și a treia zi a sîntelor Paști, comitetul național al studenților din Iași, au ținut două adunări frumoase (meetinguri) în Vaslui și Huși.

La aceste adunări a luat parte și studențimea din Băcureșii, prin o deputațiune, între cari au fost și doi ardeleni de ai nostri, dl *Septimiu Basil Murășanu* și *Nicolau Boca Velchereanul*, precum și altă lume distinsă din România.

În aceste adunări s'a vorbit despre noi, despre soarta noastră grea și despre asupririle la cari sîntem expuși, vestejîndu-se după merit politica silnică a Ungurilor, îndreptată în contra noastră a Românilor.

Întrunirile acestea au avut foarte mare efect. Toate vorbirile au fost pline de dragoste față de noi. Pe noi toate acestea numai imbucura ne pot, vîzînd cum frații nostri din România, urmăresc cu atențiune tot ce facem și se interesează de soarta noastră.

Procesul ziarului „Bistritzer Zeitung”. Procesul ce judecătoria ungurească 'i-a intentat ziarului săsesc din Bistrița „Bistritzer Zeitung” s'a pertractat în 19 a l. c. la tribunalul din Cluj. Judecata și de astă-dată a fost „ungurească”, cum sînt toate judecățile, ce judecătoriile ungurești le rostesc asupra noastră, a naționalităților, în procesele ce le avem.

Deși pe partea acușărilor a fost dreptatea și pe lângă aceea, au fost foarte bine apărăți din partea unui avocat Lurtz, cu toate acestea, după o pertractare de o zi întregă, tribunalul a condamnat pe Klemens, redactorul ziarului, la 14 zile închisoare de stat, ear' pe Dr. Kelp, proprietarul ziarului, la 8 zile închisoare ordinară și la 200 fl. pierdere din cautiunea foii. Acușății au înscinat recurs de nulitate.

Tribunalul unguresc se poate fâli cu noua ispravă, căci a „mîntuit statul”.

Trecu Dumineca, trecu și Lînia, ba chiar și Marția, lelea Nuță tot nu mai avea nici o știre de Todor și de Ion. Greu trece vremea în așteptare, greu îi treceau zilele și lelei Nuță. O nouă greutate, o nouă amărăciune 'i-se puse pe inimă. La tot pasul o necăjau alte gînduri, primejdii peste primejdii 'i-se înfășău închipuirii, noaptea v'suri rele și vedenii spurcate o nelinișteau și îi făceau zilele și nopțile amare. Între astfel de torturi sufletesti alerga biata lelea Nuță pe la toți pe căți îi auzeau că au venit de curînd acasă, se aștepta dela ei despre Todor și Ion, dar' nimeni nu-'i știa da răspuns, nimeni nu o putea mîngăia.

Mai trecu o altă săptămîna în dureroasă și torturătoare așteptare. Nici un semn de viață nu-'i venia dela Todor și Ion.

Pe când într'o zi lelea Nuță ședea pe polmonul pridvorului cu copilașul cel mai mic în brațe, cu ceialalți în jurul ei și ochii îi erau roșiți și umflați de plînsul mult, eată sosește solgăbirul, care nu mai fusese nici odată la casa lor, căci de obicei venia no-

1848.

— Cronica anului. —

Zagreb, 21 Aprilie.

Banul Croației, *baron Jellacici*, sosind în *Zagrabia*, și-a început activitatea fără de a fi introdus și fără de a depune jurământul. Se pare a se adevăra știrea ziarelor vieneze, cari au anunțat, că curtea a denumit pe *Jellacici* de *dictator al Croației*.

Dela marginile Transilvaniei 22 Apr.

Oficanții României dela graniță începând cu ziua de azi iau dela »sudiții împărătești, cari se întorc din țeară, pentru fiecare *viță* de pasport câte un sfanț, ear' pe cei-ce n'au pasport îi pedepsesc cu doi sfanți. Se zice, că ordinațiunea aceasta își are originea din o *nouă* convoire cu Austria, Rusia și România. (Gaz. de Trans.)

Cluj, 23 Aprilie.

»Erd. Hir.« redactează o proclamațiune adresată către »tulburătorii poporului român«, fără-ca să-i numească pe aceia. Laudă pe »generoasa națiune română«, căreia îi promite asigurarea naționalității genetice și a libertății. Amintește însă că Ungurii, Sécuii și Sașii nu poartă nici o frică de amenințările Românilor cu 1,200.000 oameni, cu atât mai virtos, că numai amăgitorii sunt dușmani celorlalte popoare, ear' nu »generoasa națiune română«, care în curând va cunoaște pe acești amăgitori.

Chichinda-mare, 24 Aprilie.

»A doua zi de Paști curse aci mult sânge. Câțiva advocați sârbi înverșunată pe poporul sârbesc asupra Maghiarilor; unul *Radak* se puse în fruntea lui. Au căzut mulți din popor între cari și doi senatori, apoi și din ostășimea călăreată. Dela Arad se porniră într-acolo tunari. Se spune, că revolta stă în legătură cu cea din Neusatz și Carlovit.

Scopul Sârbilor ungureni este a se rupe de Ungaria și a se uni cu Croația. Românii de aci declară, că nu vor fi nici-odată *unelte interelsoare străine*, dar' nu vor suferi nici aceea, ca Ungurii să le »sfarme naționalitatea«.

(Gaz. de Trans.)

tarul, când era vorba de dare, sau de alte pricini.

Când ajunse în fața ei, fără a zice măcar o »bună ziua«, desface o hârtie albastră și îi zice cu ton răstit:

— Pe cum spus la mine biro-ul, d-ta nu plotit porția în anul ăsta.

— Nu știu mă rog la măriă ta, ce o fi făcut Todorul meu — răspunse lelea Nuță îngălbinit de frică.

— Spui că nu plotit, ce nu știi? Dache în opt zile nu plotesc, apoi duce dela d-ta ce ai la case în cap de porție. — Ai vite?

— Avem mă rog la măriă ta o capră, uite-o e colea pe coastă paște la iarbă.

— Ce, aia numai, aia nu face trei zloți, da porția face șapte zloți și trei pițule!

— Altă nu avem mă rog de mă...

— Apoi duce și aia jucățelul, che știu io bine, che nu plotiți. Serentocii de ăștia nu ploteste.

— Dar' mă rog la măriă ta, fie-vă milă nu 'mi-o duceți, că am trei copii micuți și...

— Ce, ce pase la noi de copiii tei.

Cluj, 25 Aprilie.

Ziarul »Jelen« pretinde a ști pozitiv, că în dietă se vor desbata numai chestiunile următoare: *uniunea, ștergerca robotelor, legea de presă* și în fine se va alege presidentul pentru tabla regească.

Pesta, 24 Aprilie.

Crescătorul moștenitorului presumpțiv de tron Archiducele *Francisc Iosif* este tot contele *Bombeles*. »Nouă — scrie ziarul *Ungar* — nu ne poate plăcē, ca acum, când sufletul tinărului Archiduce este mai dispus spre a primi noue principii și idei, să primească o educație unilaterală, ale cărei urmări noi, Maghiarii, vom avē să le suferim«.

(Ungar 97—98).

Cluj, 25 Aprilie.

»Guvernul a publicat *legea statarie*, ear' furcile stau ridicate gata în tot cuprinsul țerei ca tot atâtea decorațiuni ale sistemului feudal, ale justiției și peste tot ale civilizațiunii existente la cele trei națiuni privilegiate în marele principat al Transilvaniei«.

(Barițiu, Ist. Trans. v. II., p. 95).

Blaj, 25 Aprilie.

Sărbătoarea aniversară a Maiestății Sale se sârbă astăzi, a treia zi după Paști, și cu toate-că tinerimea era împrăștiată pe la vetrile părintești, sărbătoarea nu a perdit nimic din solemnitatea sa de altă-dată.

Viena, 25 Aprilie.

Pedeapsa cu băta s'a șters în toată oastea împărătească, până și în Transilvania. Oare când va da Dumnezeu să cadă acest sceptru tiranic și din mâna solgăbiraelor, tisturilor și biraelor domnești. Poate-că așteaptă cineva ca și aici să demânde M. Sa?

(Org. Lum.)

Trăscău, 25 Aprilie.

Proprietarii de aici, vîzînd voința firmă a poporului de a nu mai face robote și a plăti taxe, se învoiră la toate *de frică ca de voe bună*. Poporul mulțumitor le strigă vivate și beau în sănătatea lor.

Cluj, 25 Aprilie.

Guvernul provincial își ia curajul, și fără a mai întreba cancelaria Curței dă voe pentru edarea unui al treilea jurnal unguresc. Censura însă nu se ridică, căci — așa argumen-

După-ce găta aceste, solgăbirînl încăleca pe cal și se făcu nevîzut.

*

Au trecut opt zile.

Era o zi sînină, numai soarele era împrămiuit de ceață, prevestea earăși timp ploios.

Lelea Nuță se sifrișe în zilele din urmă ca o luminare de ceară înainte focului. Nu mai avea liniște, nu mai avea somn, nu mîncă, era pentru ea lumea de necaz.

Copilașii se nîtau și ei cu jele și fricoși la mama lor, vîzîndu-o cu ochii vecinic uzi de lacrimi, de cînd plecase tatăl lor. Ei nu-și puteau închipul durerea ce mistuia pe mama lor, cu toate acestea un presimț îi făcea și pe ei sficioși și tăcuți.

Era cătră amăzi.

Lelea Nuță nici foc nu își făcuse în vatră, decum să se gîndească se facă de mîncare. Nu-i mai trebuia nimic, o durere, o frică o făcea de tremura în tot trupul și inima părea că i-se strînge la olaltă. Cu copilașul cel mic strîns la sîn, scoborî jos în vale să se mai uite, — dar' nu vîzî nimic.

tează — patentul împăratului din 15 Martie, prin care se dă provinciilor austriace libertatea de presă și constituțiune *nu se reforește și la Transilvania*. Căci Transilvania are constituție proprie, și nefiind unită cu Ungaria, censura rămîne și mai departe.

Brașov, 25 Aprilie.

Un censor de aici și-a dat dimisia.

Brașov, 26 Aprilie.

Azi s'a ținut aci prima adunare comunală-publică. S'a luat la desbatere petițiunea Sașilor. Se hotări, ca »comunitatea să nu se aleagă ea pe sine, ci să fie aleasă din și de cătră toți locuitorii căți au drept de cetățean, și nu pe vieată, ci $\frac{1}{6}$ parte să ese pe fiecare an; ear' cetățeni să fie toți căți au moșie în preț de 700 fl. arg. sau și numai un venit sigur pe an«.

(Gaz. de Trans.)

Pesta, 26 Aprilie.

Ministeriul pe basa art. de lege 20 din 48 publică congres pentru gr.-or., care are să se țină în Timișoara la 27 Maiu. Comisar reg. e denumit Csernovits Péter.

(Kerékgyártó: Nev. napok).

DIN LUME.

Noutatea cea mai mare a săptămănei trecute este, că s'a început războiul între Spania și Statele-Unite din America. Războiul se va purta mai cu seamă pe apă, cu vapoare, dar' până acum nu e cunoscut planul războitorilor. Se știe însă atăta, că Americanii au început să încunjure și să închidă (blocheze) din toate părțile insula Cuba, ca să se predee. Spaniolii se poate că vor veni cu flota lor să alunge pe Americani și de aceea să crede, că în apropierea Cunei să va întempla lupta hotărîtoare, la ceea-ce se așteaptă Americanii. Până acum s'au întemplat ici-colea ciocniri între năi, prințînd și Spaniolii și Americanii câteva năi dușmănești.

Statele celelalte până acum sînt neutrale, adecă nu se amestecă, dar' au trimis fiecare vapoare în Oceanul-atlantic, ca să ia în privire luptele și mișcările războitorilor.

Se întoarse abia răsufînd înapoi. Nu apucase bine a se așeza pe polmon, și pe cărarea de pe munte să vedeau venind doi oameni, De pe stătură ar fi dedus, că unul este Ion. dar' celalalt nu sēmēna cu Todor de loc, ba chiar și celalalt nu era ca Ion, căci doar' el avea pași sprinteni și voinici.

Abia cînd era de zece pași de ea recunoscu, că cel mai mic dintre ei era Ion al ei. Fața lui era galbină, cămașa de purtatul mult înegrită, pașii și privirile obosite.

În spate aducea cu greutate o straiță și în mână avea un ciomag de care să răzîmase pe cărările costișe ale munților.

Lelea Nuță cum îl recunoscu, ca într'o aiurare puse copilașul din brațe pe polmon, alergă la Ion plîngînd de i-se cutremura tot corpul.

Ion nu putea grăi nimic. Prive iștea ce i-se înfățișa era sfășietoare pentru inima lui fragedă de copil.

Căsuța lor așezată de vechimea timpului în pămînt, cu coperișul țuguț, cu fereastra mică numai de o palmă, cu ușa înegrită și

Sinoadele bisericei gr.-orientale.

În Dumineca Tomei s'au deschis ca de obicei, sinoadele bisericei gr.-orientale, în trei locuri deodată, anume aici la Sibiu, la Arad și la Caransebeș.

Sinoadele acestea totdeauna au fost de mare însemnătate pentru biserica greco-orientală română, pentru-că în ele se desbat lucrurile mai importante ale bisericei noastre și tot ce e se pună la cale pentru binele și înflorirea bisericei.

La Sibiu sinodul s'a deschis prin Excelezența Sa Metropolită *Miron Romanul*. La început a ținut o sfântă slujbă în catedrală de aici, cerându-se ajutorul ducelui sfânt asupra lucrărilor sinodului — după care a urmat deschiderea sinodului prin o vorbire potrivită a Excelenței Sale Metropolitului, prin care a legat de inimă fi cărui deputat din sinod, ca să lucreze pentru interesele bisericei.

La Arad s'a deschis sinodul prin P. S. Sa Episcopul *Meșianu*.

Cuvântarea ce a rostit-o P. S. Sa la deschiderea sinodului a fost foarte frumoasă, mai frumoasă dintre toate.

P. S. Sa deasemenea a legat de inima deputaților, ca să facă tot ce numai le stă în putere, pentru binele bisericei, aducându-și aminte și de vremurile triste între cari se află sfânta biserică de prezent.

La Caransebeș sinodul a fost deschis prin P. S. Sa Episcopul *Popea* deasemenea prin o scurtă dar' potrivită cuvântare.

Dacă au fost de mare însemnătate în biserica greco-orientală totdeauna sinoadele, cu atât de mai mare însemnătate sunt acum, când împrejurările sunt mai grele ca ori-când pentru biserică, prin asupririle stăpânirei, și când guvernul unguresc vrea așa zicând să cumpere preoțimea ca să 'și-o facă unealtă oarbă în mâinile sale.

Să nădăjduim însă, că sinoadele bisericei gr.-orientale își vor ști face datoria, spre mântuirea intereselor și integrității bisericei.

Sedințele sinoadelor decurg de prezent în toate trei locurile și tractează lucrurile ce s'nt de însemnătate pentru biserică.

SCRISORI.

Ticăloși.

Șeica-mică, Aprilie 1898.

Onorată Redacțiune!

În primăvara anului 1897 Ioan Alămorean, fost curator, căruia în toată săptămâna îi trebuia alt preot și învățător, și încă cu trei consoți ai sei, pârse pe învățătorul Teodor *Țiglaru* Consistorului în Blaj, că dă ajutor notarului, că merge la ospețe ca nanaș și vornic, și altele, cerând susnumiții, ca învățătorul să fie suspendat din postul său.

Însă prea Veneratul Consistor nu numai că nu a suspendat pe învățătorul, ci l-a întărit, precum s'a publicat și în *Foia Poporului* anul trecut, și pe susnumitul curator l-a suspendat din postul său și consoții din comitetul bisericesc, neavând dreptul în mai mulți ani de a fi realeși.

Dar' ce să vezi? Ioan Alămorean neputându-și împlini dorința nebună, poate-că și la îndemnul consoților, cu deosebire la al lui *Ilie Vișa cătana*, a alergat numai decât în Mediaș, acuzând pe învățător la protopretorul că a colectat bani și alte cale pentru *Lucaciu* când cu procesul Memorandului. Vestitul *Fodor*, protopretorul, a luat numai decât la protocol pira, că așa ceva le place d-ilor, și învățătorul a fost citat la solgăbirăiat. Întrebat fiind, a răspuns, că învățătorul a trimis ceea-ce a adunat la locul destinat și soția sa *Maria* și *Rafila Vișe* le-a adunat. Fiind citată și soția învățătorului în două rânduri și întrebată fiind, a răspuns că așa a voit, că așa a cetit în foi, și că a adunat pentru familiile rămase orfane cu procesul Memorandului.

Ioan Alămorean fiind de față a strigat în gura mare, că minte, de oare-ce pentru *Lucaciu* și *Rafila* a adunat, și noi nu învinovățim pe femeile acestea, ci pe învățător, că dînsul a cetit gazete în biserică și înaintea oamenilor și d-lui e de vină. Ba Ioan Alămorean s'ar mai fi pronunțat, că nu să odichnește până nu-i mănăcă pâinea învățătorului. La toate aceste de față a fost și *Ioan Lupandreu* ca martor, răspunzând tot ca soția învățătorului.

Acum, onorată Redacțiune, ce e vrednic un nemernic ca acela, un vânzător mincinos, care își vinde neamul? E vrednic de disprețul tuturor. Rușine să-i fie și de batjocură să fie, că nu este săptămână în care să nu fie când cu unul, când cu altul la judecatorie sau pretor, făcându-se de ris în comună între Români și Sași. Procesul încă nu s'a sfârșit.

Abon.

Brutalitatea maghiarisărei.

E de necuprins și de neînțeleș până unde merge tirania sistemului politic de maghiarisare!

Acum după-ce lege 'și-au făcut, ca se poată reboteza pe ungurește și munți, și dealuri, și câmpii, s'au apucat de maghiarisarea numelor familiare ale Românilor noștri.

Toți Români puși în serviciul statului s'nt provocați să-și maghiarizeze numele.

Întrebat asupra acestui fapt de sîmnicie imorală în dietă, știm cum ministrul de comerț și comunicațiune a avut obrazul să nege faptul.

'L-am desmînțit deja și noi, și alte ziare. Și-l desmînțesc faptele zilnice, cari s'nt adevărate aleșuri hoșești la ceea-ce este mai scump sufletului omenesc: numele părinților și străbunilor sei.

Un fapt nou și zdrobitor ni-se descopere acum din partea unui Român, servitor la o gară, ales de jertfă a acestei brutale operațiuni necinstite.

Bietul om ni-se plînge într'un mod pîtrunzător, cum este amenințat să fie dat din slujbă și expus negrei miseriei, cu întreagă familia sa, dacă nu-și ungurisează frumosul seu nume românesc.

El spune, că la gara din Arad s'au maghiarisat până acum mulți Români. Ba, pe cât știe, numărul servitorilor români maghiarișiți cu sila trece peste 200.

Vom publica în numărul viitor, în întregime pîtrunzătoare scrisoare a bravului Român, hotărît mai bine să moară decât să-și lapede numele seu românesc, ca să se vadă, din graiul celor prigonșiți, până unde merge tortura brutalității de maghiarisare!

Și acest guvern brutal, care ne fură și numele, acesta să prefacă a fi binevoitorul nostru.

roasă de cari, îi părea acum mai scundă de cum a fost și mai pustie.

— Lăsa, lele Nuță, nu te mai cânta acum, toate s'nt lucrul lui Dumnezeu, — zise tovarășul de drum cu care sosi Ion.

Lelea Nuță își ridică capul, își șterse ochii cu cornul năfrămei din cap și îi fixă întrebător pe Ion. Acesta își plecă capul spre pământ și în loc de răspuns șiroaie de lacrimi îi curgeau din ochi.

— Ce-i cu tatăl tău? — zise lelea Nuță desnădăjduită, — unde l-ai lăsat, spune-mi, nu mai tainul, căci știu, că bine nu-i, știam de mult, — de mult — de săptămâni încă.

— De unde știi? — întrebă mirat Ion.

— De unde? Dela Dumnezeu. Acela 'mi-a arătat în visuri și în toate. Spune-mi Ioane ce-i cu Todor, îi bolnav și unde l-ai lăsat?

— Acum nu-l mai doare nimic, răspuse tovarășul de drum al lui Ion.

— Adecă îi mort, — strigă lelea Nuță, apoi prinzându-se cu amîndouă mâinile de cap, începî a să cânta morțegă.

Toți tăceau, nici unul nu conturba această bocitură.

Dela o vreme lelea Nuță earăși își veni în fire.

— Și nu a lăsat tatăl tău nici o vorbă cătră mine?

— Ba 'mi-a zis să grijeshți de copii și 'mi-a dat această punguliță ce o purta în curea. Ar fi zis și mai mult dacă boala rea ce a căpăt-o pe drum cătră Cluj, nu i-ar fi oprit graiul îndată. Doftorii nu m'au lăsat să stau lângă tata în spital, unde l-au dus, 'mi-au zis să viu acasă, să-l las acolo, dar' eu nu am venit. Z'ua stam la poarta spitalului, ear' noaptea mă duceam unde era în sălaș badea Smeu. Până atunci am stat tot pe la poarta spitalului, până-când peste trei zile un îngrijitor 'mi-a zis: „uite copile, copârșeul ceta de scânduri, acolo duc pe tată-to". Atunci am plecat și l-am lăsat acol-o-o...

Plînsul îi încă bietului Ion vorbele în gât.

A doua zi un executor veni și duse capra pentru dare.

Copiii se uitau cu ochii plini de lacrimi după bietul dobitoac, care cu greu se lăsa tîrit de stăpînitorii noi. Să obicinuisse și capra cu aceste stânci, de unde nu o scosese nimeni până acum.

Lelea Nuță se uita din ușa pridvorului cum îi duceau cu sila unicul ei avut, și cu cornul dela năframa de pe cap își ștergea lacrimile cari îi udau fața.

— S'au dus, — zise apoi lelea Nuță cătră Ion — 'mi-au dus-o și pe aceea. Haid acum Ioane dragul meu să mergem la d-nul părinte să facă o slujbă; să pedepsească Dumnezeu pe urgisiții acestia, cari n'au sufler și n'au milă să iee din gura acestor copilași și cea din urmă hrană rămasă după tata lor, Dumnezeu să-l odichnească în pace, acolo în țărîna străină.

Zicînd aceste își făcu cruce și coborî împreună cu Ion în vale și apoi spre sat.

Din Italia.

— Vezi ilustrația. —

Prin orașele din Italia de mează-zi, dar' cu deosebire în încântătorul oraș Neapole, unde e foarte obișnuită viața de ulițe, se vede ici-colo la colțuri de uliți și la răspântii, câte un om, care-și așează mescioara și șezând cu

sau mai scurtă, și el îți scrie, ceea-ce-i spui.

Cu deosebire se folosesc de acești scriitori fetele, cari voesc se trimită iubiților veste despre dragostea lor. Ilustrația ne arată o astfel de scenă. La un astfel de scriitor au venit două fete frumoase și-l roagă să le scrie cărți, pe cari să le trimită la iubiții lor duși departe la oaste.

Despre comune.

Lucrul public comunal

(cu palma și cu carul).

Comuna e îndreptățită se întrebuințeze spre anumite scopuri comunale puterea de lucru cu palma și cu carul a locuitorilor din comună. Se înțelege, că

Din Italia.

pălăria mare pe cap, având umbrelă, ca să fie scutit de arșiță, cu ochelarii pe nas, cu condeiul în mână și cu hârtie înaintea sa, așteaptă mușterii.

Aceștia sînt corespondenții de ulițe sau scriitorii de scrisori pentru aceia cari nu știu scrie; îi dai câțiva gologani (cruceți), după-cum adevă vrei să fie scrisoarea, mai lungă

Scriitorul ascultă cu luare aminte ceea-ce îi spun fetele să pue pe hârtie, ear' fetele îi vorbesc cu foc și-l roagă să le scrie toată dragostea în carte, să le talmăcească tot focul iubirei, căci cu cât scrisoarea va fi mai înflăcărată, cu atât și osteneala scriitorului va fi mai bine răsplătită.

aceasta se poate numai în chipul și în măsura hotărîtă de lege.

Mai îngreunător dintre toate acestea e lucrul public comunal pentru facerea și susținerea în stare bună a drumurilor dintre comune (vicinale), a podurilor, a căilor de hotar și a iazurilor pentru apărarea comunei.

Despre lucrul comunal, măsura aceia, cum și cine e scutit de la lucrul comunal, dispune *legea drumurilor* (art. I. din 1890). Ear' despre conscrierea, răscumpărarea și întrebuințarea lucrului comunal este în fiecare comitat statul, întărit de ministru de negoț. Despre lucrurile cele mai de lipsă de știut din lege scriem aici, fiindcă cetitorii ne-au cerut foarte multe povețe în întrebările lor cu privire la treaba aceasta. Despre cele-ce sînt în statute nu putem să scriem, de vreme-ce acelea în fiecare comitat sînt în altfel.

Pentru facerea și susținerea *drumurilor vicinale* comunele se pot împreuna în grupe deosebite amăsura gradului lor de interes. Planul de întovărășire al comunelor îl face vicecomitele și îl aproabă adunarea comitatului. Vicecomitele hotărăște pe temeiul unei pertractări la fața locului, unde sînt de a se asculta comunele interesate, și măsura în care comunele sînt datoare a contribui (plăti) la facerea și susținerea drumurilor. Contra hotărîrii se poate apela la comitetul administrativ și după aceea la judecătoria administrativă.

Fiecare comună e datoare să se îngrijească de săvîrșirea lucrului aruncat pe ea. Se poate implini sau în natură (lucru cu palma sau cu carul), sau se poate răscumpăra cu bani.

Pentru îngrijirea de chivernisirea drumurilor vicecomitele formează pentru fiecare grup de comune o *comisiune de drum*, în care sînt membri: primpretorul (solgăbirul), câte un membru al primăriei din comunele interesate, cei aleși pe 3 ani de reprezentanțele comunelor interesate și câte un reprezentant al interesatilor, cari se socotesc deosebit. Membrii acestei comisiuni nu pot să iee plată pentru slujbă lor, nici nu pot să iee în întreprindere lucrările drumului.

Comisiunea de drum e adevărată stăpânire chivernisitoare, care hotărăște în trebile înșirate în lege (§. 41 art. I. din 1890). Contra hotărîrilor ei se poate apela la vicecomite și după aceea la comitetul administrativ. Pentru trebile ce nu cad în cercul de lucrare al comisiiei, are a se îngrijii stăpânirea cercului. Pentru îngrijirea de partea tehnică a drumurilor se întrebuințează ingineri.

Afară de aruncurile vicinale comuna trebuie să se îngrijească și de *drumurile comunale* (de hotar). Reprezentanta hotărăște cari drumuri se privesc de drumuri comunale. Pentru ținerea în rînd bun a acestor drumuri se întrebuințează *lucrul public comunal*.

Lucrul public comunal e de 2 feluri:

a) *lucru cu carul*, care se face cu vite de trăsură (cai, vite cornute, catări, măgari);

b) *lucru cu palma*, care se face cu puterea omului.

Proprietarii vitelor de trăsură sînt datorii să facă lucru cu carul. Cine n'are vite trebuie să facă lucru cu palma.

După o *vita* de trăsură sînt de a se face pe an cel mult 2 zile cu carul. La car se poate pune una sau 2 vite, după cum se folosește. Dar' dacă cineva pune la car 3 sau 4 vite, se socotește ca și cum ar fi pus numai două.

(Va urma.)

PARTEA ECONOMICĂ.

CĂLBEAZA.

An de an călbeaza pricinuește mari pagube economilor de oi; îndeosebi anul trecut a fost unul din cei mai răi și în această privință. Ploile cele multe au adus cu sine călbezirea oilor, din cari în unele sate n'au mai rămas până acum decât abia câteva zeci și chiar și aceste e întrebare, că rămân-vor în vieță.

În fața acestei stări triste nu va fi de prisos a sta puțin de vorbă cu cetitorii nostri, pentru ca măcar pe viitor să știe preintimpina rēul.

Călbeaza o capetă oile pe pășuni băltoase și îndeosebi în anii ploioși. Pășunile de pe dealuri și munți și în anii mai puțin ploioși sînt mult mai priincioase oilor. Chiar și iarba cu rouă le strică. De aceea de locuri băltoase și de pășuni umede oile sînt a se păzi ca de foc.

Mulți cred, că ar fi unele soiuri de iarbă cari, mîncate de oi, le-ar pricinui moartea; ceea-ce e o credință greșită, pentru-că nu însași iarba, ci un vermuș mitetel, lat în forma unei frunze, este, care se găsește pe ierburile de pe locuri băltoase și care ajungēnd deodată cu iarba în rînză și cu sîngele în ficat, dă naștere altor asemenea vermi, cari ouă, ear' ouēle, împreună cu fierea, ajung în mațe, unde se desvoaltă, prefăcēndu-se în călbează. Aruncate fiind afară ouēle împreună cu balega și ajungēnd într'un melcușor (bourel mic) încă se desvoaltă, eșind apoi din el și tirindu-se pentru a se acăța pe partea din jos a ierbeii sau buruienilor. Păscēnd oile o astfel de iarbă, vermele ajunge în rînză și din aceasta, cum s'a mai zis, în ficat, unde se sporește cu repejune.

Timpu cel mai priincios pentru lățirea acestei boale este vara și toamna, pentru-că căldura ajută dezvoltarea ouēlor.

Oaia călbezită devine tristă și oboșită, pleacă capul, rămâne de turmă, se culcă adesea. Ochii îi devin tulburi; din ei și din nas îi curg o materie mucoasă, ear' din gură bale. Pielea oii e gălbenie, suflarea greoaie și puturoasă, capetă gușe, își perde pofta de mîncare și bea apă din greu. I-se umflă foalele și mai cu seamă partea dreaptă, zace tot într'una, sîngele-i devine apătos și ficatul stricat, îi merge foalele și se prăpădește. În ficat

și în fiere se află multă călbează (fasciola hepatica).

La începutul boalei se poate ajuta, anume se ia pelin și calamus — cest din urmă din apotecă, — aceste se pisează cât mai bine și se amestecă cu calican (vitriol de fer) și uleu de terpenin; ear' toate: pelin și calamus 4 părți, calican 1 parte și uleu de terpenin numai 1/2 de parte se amestecă cu o parte pulvere (praf) de oase, punēndu-se în ovēs sau orz, rumenit puțin într'un vas la foc, din care se dă fiecărei oi câte un pumn.

Fiind siliți să pășunăm oile pe locuri umede, să dăm zilnic fiecăreia câte 6—7 grame de sare și 200—250 grame ovēs.

Până nu s'au bolnăvit de tot tare e neapărat de lipsă să le schimbăm locul de pășunat, ducēndu-le pe locuri mai uscate.

Când moare vr'o oaie de călbează, ficatul se îngroapă, sau se dă la căui, însă numai după-ce a fost bine fert, pentru a se nimici ouēle vermelui, căci nefăcēnd acest lucru, ouēle adese-ori trec nevătēmate prin mațele lor, lățind boala mai departe și la alte oi.

În Țeara-Nemțescă se folosește următorul leac:

Sulfat de fer (calican)	30 grame.
Pulvere de boabe de jneapēn	500 "
" " gențiana	500 "
Uruială de grâu	20 litre.

Leacul făcut din amestecătura acestor materii este pentru 50 de oi și se dă timp de 15—25 zile, tot la câte 2 zile odată.

Sînt și alte multe leacuri pentru călbează, dar' toate puțin ajută, dacă nu se iau mēsuri de timpuriu în contra ei, ținēnd și aici seamă de zicētoarea: „*grija bună, trece primejdia rea*“.

Ferite de locuri băltoase, hrînindu-le cât mai bine — dāndu-le adecă pe lāngă iarbă, grăunțe și sare cum s'a spus mai sus, — oile vor putē mai ușor înfrunta boala aceasta atāt de rea și păgubitoare.

CEAPA.

Una din legumele mai des întrebuințate în toate familiile este și ceapa.

Pămēntul săpat de cu toamnă, ear' primăvara săpat de nou, greblat și făcut straturi, îndată-ce se desgheață, se seamēnă cu sēmēnță de ceapă, udāndu-se adese-ori în timp de secetă.

După-ce a crescut, ceapa se smulge, i-se tund rădēcinile și frunzele, rēsădindu-se mai rar 20—25 cm. una de alta, în loc gras și bine lucrat. Cu prilejul rēsăditului ceapa nu se smulge toată din stratul, unde a crescut deasă, ci o parte se lasă a se coace nerēsădită. Coaptă fiind, se scoate și se păstrează până în primăvara următoare; ear' atunci o punem în pāmēnt, căpētānd astfel ceapă mare timpuriu.

Ceapa trebuie săpată, plivită și udată de câte-ori cere lipsa.

În Iunie și Iulie încă se seamănă ceapă, care până toamna se coace, dar fiind deasă, rămâne măruntă și primăvara se răsădește.

Ea se păstrează în pod sau în celdar (pivniță); în pod se pune pe paie și se acopere earăși cu paie; înghețând, se lasă acolo până se desgheață de sine.

Ceapa e de mai multe soiuri. Între aceste locul întâu îl ține: *ceapa uriașe* „Rocca“, de culoare roșie și *ceapă uriașe* „Madeira“, de formă rotundă.

Răsăditul unor legumi.

Se apropie timpul răsădării legumilor, cari au fost sămănate în strat cald s. p. *țelurul, sălata, patlăgelele* (porodici), *ardeiul* ș. a. Cine n'a avut strat cald, poate să cumpere răsad, cum unii cumpără răsadul de curechiu. Tot e mai bine așa, decât să țigorești, sau să cumperi scump legumele de-a gata. De aceea cumpărați măcar răsad de legume și-l puneți pe la sfârșitul acestei luni în grădini. Locul să fie bine lucrat, gunoît, săpat și greblat; ear' după o ploaie bună făcută răsădirea legumelor, cari se udă, se sapă și plivesc de câte-ori se vede trebuința, unora punându-se și pari s. p. *patlăgelelor* ș. a.

Legea muncitorilor agricoli.

(Urmare).

III. Desfacerea contractului.

Contractul se poate desface (strica) numai în casurile înșirate în lege, din alte pricini ba.

Stăpânul poate strica contractul față de lucrătorul, care l-ar ataca pe el, pe vr'un membru al familie, ori pe cel-ce l-au încredințat să îndeplinească ceva ori să supravegheze lucrul. Tot așa poate lucra față de lucrătorul, care ar săvârși vr'o faptă, prin care îl păgubește în avere.

Dacă lucrătorul face într'adins pagubă în averea stăpânului ori a vr'unui membru de familie ori a celui încredințat cu supravegherea, poate fi dat afară din lucru și contractul nu mai are valoare. Tot așa pățește lucrătorul, care a fost pedepsit pentru o faptă rea săvârșită din poftă de câștig, ori care a fost judecat pentru-că a ațîțat pe lucrători să nu îndeplinească lucrul, să țină adunări în contra stăpânului (§. 65), să nu-și câștige cârticică de lucru și să oprească pe cei-ce voesc să lucre (§. 66). Când cineva nu mai e harnic de lucru, contractul încă-și perde valoarea.

Lucrătorul poate strica contractul, dacă după încheierea contractului stăpânul, vr'un membru al familiei lui, ori vr'un dirigător de al lui primejduesc cinstea lucrătorului (lucrătoarei), îl bate, săvârșește ori încearcă altă faptă vătămătoare săn-

tăței sau averei lui. Contractul îl mai poate strica lucrătorul și atunci, când nu-și capătă plata, ce i-s'ar conveni pentru munca ce a săvârșit ca servitor ori ziler începând dela încheierea contractului până la începerea lucrului, la care s'a obligat prin contract, asemenea când s'ar bolnăvi ori ar fi chemat la miliție (§. 25).

Void stăpânul ori lucrătorul să desfacă contractul, trebuie să aducă cel neîndreptătit, în timp de 24 ore socotite dela împlinirea faptei cu pricina, la cunoștința partidei contrare cazul, care-i servește de motiv pentru desfacerea contractului. Aceasta o poate face sau cu graiu viu sau prin o epistolă recomandată. O încunoștințare făcută mai târziu nu mai are valoare pentru cazul acela (§. 23 și 26).

Stricându-se contractul din pricina, că stăpânul a atacat sănătatea, vieața, onoarea ori averea lucrătorului, acesta are să-și capete întreaga plată, ce i-s'ar fi convenit pentru lucrul întreg. În celelalte casuri capătă numai partea câtă i-se cuvine pe timpul cât a lucrat (§. 25 și 27).

Dacă n'ar fi o partidă mulțumită cu desfacerea contractului, are drept să se plângă la primpretorul, ceea-ce trebuie să facă în timp de 48 ore dela datul înștiințării. În contra hotărîrii primpretorului încă se poate face recurs, dar' ceea-ce a hotărît el, bine ori rău, trebuie împlinit, fără de a aștepta hotărîrea dela forurile mai înalte (instanța a doua etc.) (§. 29).

Dacă e vorba de un contract comun (în care sînt mai mulți băgați) și *cățiva* strică contractul, ceilalți n'au dreptul să se retragă dela lucru, căci contractul rămâne pentru ei și mai departe în valoare. Lucrătorii rămași pot să-și câștige în locul celor eșiți alți soți. Aceasta trebuie să o facă în timp de 48 ore, altminterlea își poate năimi stăpânul pe cine vrea și cum vrea. Lucrătorii pot primi, se înțelege, numai astfel de soți, cari împlinesc condițiunile cerute de lege. Stăpânul încă poate respinge numai pe cei-ce nu ar fi cum cere legea (§. 30).

Stăpânul, care ar călca vr'una din dispozițiile acestei legi, să pedepsește cu bani până la 600 coroane (§. 60).

Muncitorii, cari ar veni în locul celor eșiți, n'au lipsă de contract nou, ci subscriu pe cel vechiu în fața la doi martori, avînd stăpânul să inducă în cârticica lor de lucru, că i-a primit (§. 30).

Se poate întempla, că stăpânul nu voește să primească alți lucrători în locul celor eșiți. Dacă plata muncii s'a statorit în procente (adecă o parte anumită din roadă) și partea, care s'ar fi venit pe lucrătorii eșiți, trebuie să o dea stăpânul celor rămași (§. 30), ear' dacă n'ar voi, poate fi pedepsit în bani până la 600 coroane (§. 60).

Tot în modul acesta se întemplă înlocuirea lucrătorilor, când mai mulți sau

chiar toți nu se înfătoșează la începerea lucrului, sau când vin fără uneltele de lucru ori personalul ajutător, după-cum s'a statorit în contract, sau apoi când lucră într'adins rău, void să-și mărească plata. În cazul acesta stăpânul e îndreptătit a-și tocni numai decât alți lucrători (§. 40). Se înțelege, că pentru pagubă e răspunzător lucrătorul, care a călcat contractul.

De multe-ori nu se poate spune în contract, când are să se înceapă lucrul. De aceea legea îndatorează pe stăpân, ca cel puțin cu 48 ore înainte să încunoștințeze pe muncitori ori pe încredințatul lor sau în scris s'au cu graiu viu despre începerea lucrului (§. 14). Se înțelege, că toate cele prescise în lege trebuie, împlinite din partea stăpânului (§. 31), căci altminterlea nu numai că trebuie să plătească lucrătorilor toată paguba și spelele de proces, ci vine și pedepsit în bani până la 600 coroane (§. 60). Când n'ar păgubi stăpânul, ci vr'un slujitor (ișpan) de al lui pe lucrători, vine acesta pedepsit, dar' pentru paguba lor răspunde tot stăpânul (§. 31). Toate cele hotărîte aici au valoare și pentru lucrătorii cu ziua (§. 52).

(Va urma).

Povețe economice.

Amestecare de cucuruz și mazere.

Cetim, că un econom sămănând cucuruz împreună cu mazere, a avut prilej să ajungă la cea mai bună recoltă de nutreț verde. Mazerea s'a învărtejit în jurul firelor de cucuruz, astfel că întreg locul nu era acoperit cu alta decât cu o masă deasă de plante aproape la înălțimea unui stat de om. Sămănarea de mazere sau mazărice cu cucuruz este de a se recomanda cu atât mai mult, pentru-că prin aceea nu numai se înmulțește venitul locului respectiv, ci mai cu seamă pentru aceea, că multul nutreț, ce cu chipul acesta se capătă, este mai bun și mai hrănitor. Cucuruzul singur conține prea puțină, ear' mazărea și mazăricea prea multă materie albuminoasă pentru o adevărată nutriție a vitelor.

Pentru creșterea vițelilor.

O greșală, care în multe ținuturi vine adese-ori înainte la creșterea vițelilor, stă într'aceea, că laptele cel dintăiu adunat în ugerul vacii, care fată, se mulge. Laptele cel dintăiu de culoare galbină, conține tocmai acea materie, care natura a gătit-o anume pentru-ca să curățească rânza și mațele vițelului de părțile cleioase și tari din ele. S'a putut observa, că vițelii cărora nu li-s'a dat laptele cel dintăiu au rămas mult timp cu pērul întepoșat și fără nici o voce, ear' cărora li-s'a curățit bine rânza și mațele prin sugerea laptelui dintăiu au năpărlit în grabă dezvoltându-se de tot bine.

Vânzarea animalelor după greutatea lor în viață,

este singura cale, ce scutește pe economi de înșelăciuni. La vinderea animalelor după greutate, în stare vie fiind, carnea se computează pentru vite la 50—60 procente, la viței 60—65, la porci grași 80—85 după câte 190 kilograme greutate. Pentru măsurarea vitelor ar fi de lipsă în fiecare comună câte o cumpănă, care s'ar pute cumpăra pe cheltuiala comunei sau a însoțitorilor economice. Într'un singur an s'ar întoarce înzecit cheltuielile făcute cu cumpărarea unei astfel de cumpene (cântar).

Anghina la porci.

În timpul primăverii și al toamnei, cu prilejul unei repede schimbări a temperaturii aerului, se întâmplă adesea aprinderi de gât la porci, care se cunoaște prin anevoioasa înghițire a apei și mâncării, prin un grohot răgușit, prin o tuse seacă și prin răsuflet greu. Ca cel mai bun mijloc de vindecare se recomandă aluat făcut din făină de muștar și oțet tare. Acest aluat se pune pe o treanță, cu care se îmblojește grumazul bolnav. Ca beutura se dă lapte acru subțire cu floare de pucioasă, leacul însă se rămână numai atâta în jurul grumazului până acesta s'a roșit, dar' nici la o întâmplare se nu scoată beșici.

Ca se nu se umplă ridicile de bureți.

Pricina acestei boale este a se căuta în o creștere nepotrivită într'un pământ tare și uscat. Pentru a ajuta acestui rău, suprafața straturilor cu ridichi de lună sau de altfel se acopere cu țărițe de ferestru, cari se pun în grosime de 1—2 degete. E bine ca aceste țărițe, înainte de folosire se fie udate cu ud (pișat) de animale. Lucru de căpetenie e, ca ridicile se aibă umezeală îndestulitoare, ceea-ce prin acoperire se înlesnește mult; prin aceasta și pământul rămâne în stare mai pufoasă.

Știri economice.

Împedecarea stîrpirei pasărilor cântătoare în comitatul Sibiiului. Vicecomitele comitatului Sibiiu publică *statutul*, prin care se oprește stîrpirea pasărilor cântătoare. În înțelesul acestui statut este oprit a vena pasări cântătoare, a le prinde, precum și a pune în negoț sau a cumpăra atari pasări.

Pasările cântătoare, cari cad sub scutul acestui statut, sînt următoarele; pițigoiul, rîndunica, cîntezoiul, știglițul, scatiul (mărița verde), cânepariul, pitulicea cu gâtul alb, ochiul bouului, pitulicea, pitulicea sură, pitulicea ruginie, pitulicea moțată, privighetoarea, prigoarea cu gât albastru, prigoarea, peptenușul, ciocărlia, pirula (ghimpelul).

Numai aceluia îi este iertat a întrebuița pe hotarul orașului sau al comunei pușcă de casă (așa numită Flaubert), care are bilet de

vênat în regulă și a căpătat îngăduială dela proprietarul sau dela arîndatorul vênatului

Cei-ce vor călca dispozițiile acestui statut vor fi pedepsiți cu pedeapsă de bani până la 50 fl. prin protopretorul cercual și în orașe prin căpitanul de poliție. Recurs se poate face la vicecomitele și ministrul de interne. Statutul a intrat deja în vigoare.

Banca „Bihoreana“. Din Oradea ni-se scrie, că noua bancă de acolo „Bihoreana“, se va constitui și întemeia în curînd și anume cu un capital de 300 mii florini, de oare-ce s'au subscris mai multe acții, decât câte au fost emise. Acesta e un rezultat frumos, căci se vede, că publicul a îmbrățoșat de acum cu căldură noua bancă. Începutul bun — asigură reușită bună, ceea-ce dorim „Bihorenei“. Adunarea de constituire e conchemată pe 12 Maiu n. e.

Sămănăturile la noi. Despre starea sămănăturilor ministrul a primit următoarele știri din deosebite părți ale țării:

În cea dintâi jumătate a lui Aprilie a fost pretutindenea timp rece, ploios; în părțile muntoase a fost și ninsori și îngheț, dar' nu în așa măsură, ca să strice sămănăturilor și pometurilor. Ploile au fost priincioase sămănăturilor, dar' cu toate acestea în unele părți ale Ardealului și prin Bănăt sînt cam slabe. Peste tot starea grînelor e multumitoare. Săcara încă e îndestulitoare, cu toate-că ici-colea l'a stricat gerul. Rău a iernat rapița.

Lucrările de primăvară s'au sfîrșit; în unele locuri s'a început și sămănatul cucuruzului.

Prin Ardeal acum s'a început punerea crumpenelor, pe când pe Alföld în parte mare s'a sfîrșit. De altcum prin Ardeal se continuă și acum sămănatul de primăvară.

Vermii și șoarecii și acum fac pagube mai mici, deși ploile au stîrpit mulți.

Plantele de *nutreț* se desvoaltă bine; asemenea sînt frumoase și *pășunile*, așa că în multe părți vitele au fost scoase la pășune.

Viile, afară de mici excepții au iernat bine. Lucrările în vii continuă. *Pomi* sînt înfloriți, dar' răceala din Aprilie a făcut ici-colea stricăciuni.

Calea ferată dintre Sighișoara și Agnita, care se face acum, a suferit mari pagube în urma ploilor. Astfel cu banii ce mai sînt întreprinzătorii nu pot sfîrși lucrările. S'a cerut dela guvern ajutor și guvernul a hotărît să dea ajutor, ca să se poată sfîrși calea. Totodată a exmis și un inginer.

Gara din Cluj s'a dovedit a fi prea mică — după-cum spun foile ungurești. Direcția a făcut planuri pentru lărgirea ei și le-a prezentat ministrului, care le-a încuviințat și a însărcinat direcțiunea să îndeplinească lucrările.

Cheltuielile, după planuri, se urcă la însemnata sumă de 970.000 fl.

Tot numai pentru orașele ungurești se cheitue din banii țării.

Prețul bucatelor și al vitelor. La țirgul de săptămână din Cluj bucatele și vitele au avut săptămîna trecută următoarele prețuri:

La bucate (cereale) prețurile s'au urcat: Grăul maja metrică cu 11 fl. 80 cr. până la

13 fl., săcara 8 fl. 80—90 cr., cucuruzul 5 fl., 78—80 cr., ovăsul 7 fl. 60—70 cr., slacul 7—8 fl. pe maja metrică.

Vitele s'au vîndut: vaci cu viței mici cu câte 80—120 fl., viței de un an 18—24 fl., viței de sub vacă 9—13 fl. Cai cu câte 30—50 fl. Miei părăchea cu 3—5 fl. Porci grași după greutate, chilo cu 45 cr., scroafe slabe cu câte 20—25 fl., porci 9—12 fl. porci de supt 4—6 fl.

Un car de fîn 5—8—10 fl. paie 3—4 fl.,

Țeara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș

de
Silvescu Moldovan.

(Urmare).

Ținutul Someșurilor.

Munții Albacului și Scărișoarei formează o graniță despărțitoare a apelor. Păraiele și riulețele, cari isvorec în ei, își iau cursul spre meazăzi și sînt afluenții Arieșului. Dincolo de acesti munți, spre mează-noapte, apele au altă direcție. Undele lor se varsă în *Someșul-Cald* și *Someșul-Rece*, cari împreunându-se alcătuiesc riul *Someșul-Mic*, pe malurile căruia este așezat, departe la țeară, orașul Cluj.

Ținutul, ce se extinde de a lungul acestor două brațe ale Someșului, spre mează-noapte și meazănoapte-răsărit dela țeara Moșilor, e alcătuit ca și aceasta, din șiruri și coame de munți puternici, cari își respiră ramurile până pe la Călata și Gilău. Văi înguste și sălbatice, coaste de dealuri prețipite, acoperite cu codri străvechi, riulețe de munte viguroase, ici-colea căderi de apă și podeiuri cu climă aspră și nepretinoasă: eată de ce va da călătorul la tot pasul ce-l va face prin acesti munți.

Ei sînt impunători în sălbăticia lor, străbătuți de căi și poteci de munte, cari în cele mai multe părți numai cu piciorul sau călare se pot percurge. În unele părți dăm de regiuni nelocuite, pustii, în cari numai stănele și colibele păstorești și ici-colea câte o *»căsoare«* (*), reprezintă locuințele omenești. Satele sînt puține la număr și împrăștiate, ca toate satele de munte, prin văi și pe platouri.

Vom da însă în calea noastră și de peisagiuri frumoase, de priveliști încântătoare și de rarități naturale, vrednice de cunoscut și în urechile noastre va pătrunde pretutindenea, pe văi și pe plaiuri, pe sate ca și prin stăne numai dulcea și străvechea limbă românească. Căci Români sînt locuitorii aici, românești sînt munții și românești sînt toate numirile de plaiuri, de vîrfuri, de văi și vâlcele și tot ce formează cuprinsul lor.

Munții de pe Someșuri stau în legătură spre meazăzi cu munții Moșilor, cu cari se împreună pe la Scărișoara și Albac, ear' mai spre răsărit cu *Muntele-Mare*, pe la izvoarele vălii Ierii. În partea de cătră apus ei se razimă de puternicul șir al munților Bihariei, cari și în această parte formează despărțitoarea între Ardeal și țeara Bihariei.

Pe la aceste margini ale lor se află izvoarele celor două Someșuri, numite caracteristic, unul *»cald«* și celalalt *»rece«*. Acesta din urmă isvorește la mează-zi, între Albac și Muntele-Mare, ear' Someșul-Cald își are obârșia în munții Bihariei.

* Astfel numesc Români de aici casele erariale, în cari își au locuința *codrenii* (vigilii de păduri).

Isvoarele Someșului-Cald. Peștera Smeilor.

Dacă călătorul voește să cerceteze locul unde isvorește Someșul-Cald, trebuie să străbată plaiurile munților Bihariei, cari se extind spre meazănoapte dela Curcubăta. În sinul lor, departe de locuințele omenești, în mijlocul codrilor străvechi, locuiți de fiare și călcați numai de păstori, se află podeiul de calc *Bêtrâna*. Aici isvorește Someșul-Cald din mai multe vâlcele, cari își au obârșia în văile de pe la marginile podeiului. Dintre ele mai însemnat este părul *Alunului*, care adunând în alvia sa apa mai multor păraie, e numit în curând Someșul-Cald. Văile, în cari își au obârșia isvoarele Someșului, sunt foarte sălbatică, cu coaste acoperite în parte mare cu păduri uriașe, nestrăbătute, ear' în adâncimile lor se află ici-colea mocirle, alimentate de apele păraielor. Totul e pustiu și nelocuit, numai ici-colo dăm cu ochii pe coastele dealurilor, înspre vîrf, de câte o stână singularică.

În aceasta regiune alpină, aproape de granița Ardealului se află una dintre cele mai însemnate peșteri ale munților Bihariei. Ea se numește *peștera* sau *huda* (gaura) *Smeilor*. În apropierea isvoarelor Someșului și nu departe de munții *Piatra-Boghii* și *Vărășoia* călătorul va da de o estinsă poiană, numită *Onceasa* (Ūnceasa). În coastele de dealuri văroase, cari mărginesc poiana spre răsărit, se află peștera, la o înălțime de 1580 m. peste nivoul mării. După numele poienei ea se mai numește și *peștera dela Onceasa*. Urcarea la ea este anevoiasă; are o gură rotunjoară (2½ m. înălțime și 7 m. lățime) și mai multe despărțăminte. În pământul ei lutos se află resturi de animale străvechi, oase de urși de speluncă (*Ursus spelaeus*), de câni și hiene antediluviane. Aceasta împrejurare a dat însemnătate peșterei și din pricina resturilor animale a fost cercetată de mulți învățați și de expediții științifice. Tot din cauza aceasta a fost descrisă de mai mulți învățați, atât peștera și împrejurimea, cât și oasele aflate în pământ, cari au fost scoase și transportate în diferite muzee, așa că acum nu se află decât foarte puține din ele.

De altcum peștera este curioasă în felul ei. Interiorul, cu pereții de calc, în parte mare negriți de umezeală, cu săpăturile făcute pentru scoaterea oaselor, este foarte nepretinos, am pute zice înfiorător. Tot asemenea nepretinoasă, selbatică și pustie este și împrejurimea, ce o încadrează.

Nu e mirare deci dacă fantasia poporului și-a închipuit, că ea a fost conacul smeilor.

O frumoasă tradiție ne spune, cum au fost nimiciți smeii de aici. Să povestește adevărat din moși-strămoși, că odinioară, în vremile despre cari abia pomenire ne-a rămas, ținutul din jurul peșterei era stăpănit de smeii și om pământean nu putea să calce pe aici, fără ca să-și răpuie capul.

Odată smeii au făcut un mare ospet aici, pasă-mi-te de bucuria unei nouă blăstămății, ce vor fi iscodit. După-ce s'au adunat atâția, cât frunză și iarbă și după-ce a sosit și *mamonul* lor, au intrat cu toții în peșteră și s'au pus pe benchetuit, la mese întinse. Dar' ce benchetuire, Doamne! Toți se întreceau în injurături blăstămate și în vorbe de hulă a lucrurilor sfinte și acela era mai laudat, care scotea din gură vorbele cele mai urginate. De-odată însă ce se întâmplă? Mânia lui Dumnezeu nu i-a mai putut răbda, cerul s'a întunecat și o vijelie cruntă s'a descărcat asupra peșterei, încât să lumina cerul

de fulgere și de tunete să cutrămurau munții. Smeii au fost potopiți până la unul... și oasele, ce se găsesc în peșteră sunt cioantele lor. De aci vine numele peșterei, ce-l poartă până azi.

Dela peștera Smeilor spre mează-noapte se află *Vlădeasa*, puternicul munte al Bihariei și mai departe frumoasa cădere de apă dela *Răchișel*. De aici pe *Valea Săcuicului* în jos, putem străbate la *Crișul-Repede*. Noi însă ne vom îndrepta pașii pe valea Someșului-Cald.

(Va urma).

CRONICĂ.

Chirotestre. În Dumineca Tomei au fost chirotesiți de protopopi în biserică gr.-or. din Sibiu-cetate, prin Excelența Sa Metropolitul Miron Romanul, d-nii Petru Popovici, protopop ales în Abrud și George Roman, protopop ales în Deva.

Principele Ferdinand al României și Felix Faure. Moștenitorul de tron al României, Principele Ferdinand de câteva săptămâni petrece în Nizza. După-cum se vestește de acolo, președintele Republicei franceze, Felix Faure, a făcut Dumineca trecută o vizită AA. LL. RR. Principelui și Principesei României în castelul lor. O oră după aceasta, Principele Ferdinand a înapoiat vizita președintelui Republicei franceze.

O ordinațiune a ministrului Wlassics. Ministrul Wlassics a dat de curând o ordinațiune, prin care provoacă pe inspectorii de școale să cerceteze prin cercurile lor, că unde nu corespund școalele în privința edificiului prescrișelor legi. Ministrul va trimite apoi un comisar ministerial, căruia să-i dea informațiile, ca școlile necorespunzătoare să le închidă ori să se zidească altele în loc. Oare nu este și aici un atac ascuns îndreptat în contra școlilor noastre?

Maghiarisare cu sila. Directorul căilor ferate din ținutul Tisei, a provocat pe toți oficialii dela căile ferate de acolo, că aceia cari n'au nume unguresc să-și-l maghiarizeze, căci la din contră vor fi scoși din slujbă. Bieții oameni ce se facă, de silă ca de voce bună se maghiarizează, și națiunea maghiară „se înmulțește și întărește” spre bucuria patrioților.

Impăratul Wilhelm la Palestina. Impăratul Wilhelm are de gând să facă o călătorie prin Palestina. Pelegrinajul acesta s'a fixat definitiv pentru 15 Octomvrie. De present se fac cercetări în Palestina spre a constata dacă drumurile între Ierusalim, Jericho, Bethlum, Capharnaum și celelalte locuri sunt practicabile. În acest cas și împărăteasa va participa la acest pelegrinaj.

Dorința Cehilor din Praga. Orașul Praga a trimis de curând o deputație la Monarchul, care între altele și-a manifestat dorința, că un membru al familiei domnitoare să locuiască în mod stabil la Praga. Maiestatea Sa foarte mișcat le-a răspuns, că se va gândi serios la dorința lor, prin care vede manifestându-se dinasticismul orașului Praga.

Nazarinenii. În zilele acestea nazarinenii vor înainta ministrului de culte și instrucțiune o scrisoare, adevărată profesiunea lor de credință, în care vor expune că ce credință au ei. Din acea scrisoare se vede, că nazarinenii nici-când nu pedepsesc pe nimenea, încât acela să sufere pagube, în bani ori alte lucruri. Nu-și instruează nici-când copiii în credința nazarineană, fără să crească numai în virtute și frica lui Dumnezeu. Nazarinean poate să se facă cineva, numai după-ce a ajuns la pricepere. Dacă la un tinăr nazarinean fi este dragă o fată nazarineană și vrea să o iee de soție, trebuie să roage pe cel mai bătrân om din comuna bisericească, acesta merge la părinții fetei, le cere învoirea și pe tinerii fi binecuvântă înaintea tuturor credincioșilor nazarineni. Nazarinenii fac ori-ce lucruri, servesc și în miliție, numai să nu fie siliți a folosi și arme. Aceasta le este oprit prin legea lor.

Poliția și socialiștii din Pesta. O bătaie înfricoșată cum nu s'a mai pomenit s'a întâmplat în 20 I. c. între socialiștii și poliția din Pesta. Cam la 300 de polițiști au luptat cu vr'o 10 mii de socialiști pe moarte, pe viață. Socialiștii adevărat au eșit la gară pe când vine trenul, ca să-l aștepte pe un conducător de-al lor, *Csizmădia Sándor*, pe care îl aducea poliția la Pesta, ca să-l arunce în închisoare, pentru ațitări socialiste. Spre a veni la tren au fost provocați toți socialiștii din capitală și s'au și prezentat la gară în număr foarte mare, cântând și făcând un vuet asurzitor. La acestea trei sute de polițiști călări și pe jos au năvălit asupra socialiștilor și s'a născut o bătaie înfricoșată între socialiști și poliție. Lupta a ținut aproape 3 ore, când abia i-a succedat poliției să facă liniște. Mulți polițiști și socialiști au fost răniți foarte greu — așa încât strada *Kerepesi*, în care a fost lupta, pe multe locuri era acoperită cu sânge. Peste 120 de oameni au fost întemnițați. E de regretat însă, că în învălmășeala cea mare, au fost răniți și aruncați în închisoare și mulți nevinovați. Multe femei și copii au fost răniți și călcați în picioare.

În contra cămătarilor. Înmulțindu-se în timpul din urmă foarte tare cămătarii cu deosebire pe la sate, ministrul de justiție a dat o ordinațiune către judecătorii comitatului, să grijească să se observe legea din 1883 art. XXV., prin care se prescrie cămăta e permisă să se iee după banii dați împrumut. Totodată demandă, ca pe aceia cari calcă legea, să-și pedepsească aspru.

Socialiștii în biserică. În Triest socialiștii infuriați în contra unui preot, care predica adese-ori în contra lor, s'au adunat în un număr foarte mare și au început a striga și fluiera în biserică în decursul slujbei, precum și pe străzi și înaintea bisericii. Ordinea și liniștea abia a fost restabilită prin miliție.

Sărăcia în Spania. Cei trei ani de războiu de când se bate Spania cu răsculații din Cuba, au adus Spaniei pagubă de 100.000 de oameni și de 1500 milioane de lei. Pe lângă aceea sărăcia în Spania e foarte mare. Țărani pier de foame. În multe locuri se hrănesc numai cu buruieni și rădăcini; în multe orașe au prădat magazinele de bucătărie și prăvăliile cari vînd pâine. Femeile își adorm copiii cu zamă de mac, de milă să nu-i mai audă plîngînd de foame.

Dr. Ioan Șeneha, tinărul și zelosul avocat din Făgăraș, ne vestește că a deschis cancelaria sa avocațială în Piața-mare nr. 25, lângă hotel „Mercur”. — Recomandăm cu toată căldura pe noul avocat român. Recunoscut și dovedit și până acum de un harnic luptător pentru cauza națională, credem că și înaintea judecătorilor, va reprezenta cu căldură interesele impilatului țeran român. Cine-și va încredința cauza lui, de sigur în mâni bune o încredințează.

Mașinist diplomat. Dacă la vre-un domeniu ori proprietar român ar fi lipsă de mașinist pentru imblătit cu vapor, precum și ca practicant la economie, ori cancelist în cancelaria economică, în timpul când nu voiu fi ocupat cu mașina sîtat în stare a primii. — Posed limbile română și maghiară, și e de a se adresa la subscrisul în *Deag*, posta *Radnot*.
Traian Gerasim, mașinist.

Foc în comuna Micești. Ni-se scrie din comuna Micești (Chișfalău) de lângă Alba-Iulia, că acolo în ziua de Sf. Paști a izbucnit un foc și a prefăcut în cenuse casa unui om sărac, precum și toate supredificatele economice ce le-a avut. Pagabele bietului om sînt foarte mari, căci i-au ars toate bucatele. Causa focului nu se știe.

Petreceri. Inteligența română din Racovița are onoare a invita la petrecerea cu joc, ce se va aranja Duminecă, în 1 Maiu st. n. 1898, în localitățile școlii. Venitul curat este destinat pentru provederea școlărilor miseri cu cărți de școală. Începutul la 7^{1/2} ore seara. Prețul intrării: de persoană 1 coroană, de familie 2 coroane v. a. Racovița, la 24 Aprilie 1898. Comitetul aranjator. NB. Suprasolviri și oferte marinimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale publică.

— Invitare la petrecerea împreună cu concert, declamațiuni și teatru, ce o va aranja „Corul p'ugarilor români din Slimnic” Duminecă, în 8 Maiu st. n. 1898, în școala română greco-orientală, sub conducerea învățătorilor Aurel Pinteș și Simion Borțan. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare: Locul I. 60 cr., locul al II-lea 40 cr., de familie 1 fl. 30 cr. Suprasolvirile marinimoase se primesc și se cuitază pe cale ziaristică. Venitul curat e destinat spre scopuri școlare.

Program. 1. „Seara”, cor de fete. 2. „Jidanii și hoțul”, anecdotă de Th. D. Speranță. 3. „Uite mamă colo-n sat”, cor de bărbați. 4. „Ce vînat, mânca-i-aș ochii”, anecdotă de Cîndea. 5. „Revederea”, cor de fete. 6. „Numai una”, poezie de G. Coșbuc. 7. „Pe marea lină”, cor de fete. 8. „Vînatul”, cor de bărbați. „Logodna”, vodevil într'un act. Persoanele: Toader Hârleț, țeran fruntaș: Aurel Pinteș, învățător. Ana, nevasta lui Toader: d-șoara Victoria Nicola. Maria, fata lor: d-șoara Emilia Mihălțan. George Troscotșel, dascăl: Simion Borțan, învățător. Nicolae, servitor: * * *. Țărani, țărance și lăutari. După producțiune urmează joc.

Milan exregele Sârbiei — la Borgo-Prund. După-cum se vestește din loc competent — exregele Milan va veni în toamna aceasta la Borgo-Prund, urde va sta mai mult timp spre a vîna, fiind multe sălbătécimi pe acolo.

Convocare.

Adunarea de primăvară a învățătorilor gr.-cat. din despărțământul Murșului îndătește prin aceasta pe toți învățătorii aparținători acestui despărțământ ca membri și totodată presiul face un călduros apel către toți bărbații amatori de școală și agendelor învățătorilor, să binevoiască a se prezenta la adunarea acestei reuniuni, care se va ține Sâmbătă, în 7 Maiu st. n. a. e., în comuna Sântana-de-Murș (Maros-Szt.-Ana), cu următoarea

Programă:

1. La 9 ore a. m. adunându-se membrii în localitatea școlii cîntă „Împérate ceresc”.
2. Ținerea prelegerii practice din mates cu elevii școlii gr.-cat. din Sântana-de-Murș, prin docentul lor Georgiu Comes.
3. Critica liberă asupra prelegerii prin membrii învățători.
4. Deschiderea adunării prin președinte.
5. Citirea și verificarea procesului verbal din adunarea precedentă.
6. Susceperea de membri fondatori și ajutători și încasarea taxelor restante dela membrii ordinari.
7. Citirea disertației de Teodor A. Bogdan, învăț. în Șamșudul-de-Câmpie.
8. Designarea membrilor cari la adunarea proxima vor ține prelegeri practice ori disertațiuni.
9. Defigerea locului și timpului pentru ținerea proximei adunări.
10. Alegerea unei comisii verificătoare a procesului verbal din adunarea prezentă.
11. Alegerea alor 3 exmiși la adunarea generală centrală

12. Alegerea oficialilor reuniunii pe timp de un an conform § 23 lit. a.

13. Eventuale propuneri.

14. Închiderea adunării prin președinte.

Murș-Sângeorgiu, la 10 Aprilie 1898.
Ioan Oltean, președinte. *Porfiriu Popp*, notar.

Întrunire agricolă.

(Invitare).

Subscrisul comitet central la dorința fruntașilor din vrednica comună *Sebeșul-superior* (din părțile Avrighului), va ține în această comună Duminecă, la 26 Aprilie v. (8 Maiu n.) o întrunire agricolă cu următorul program:

1. Discurs despre cultura nutrețurilor măiestrite și a fînațelor dela munte.
2. Discurs despre însemnătatea tovarășilor agricole.
3. Discurs despre ținerea vitelor.
4. Discurs despre însemnătatea înștirilor de credit sătești, sistem Raiffeisen. Începutul — după serviciul divin.

Ne luăm voe a invita la această întrunire pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii noastre.

Sibiu, 16/28 Aprilie 1898.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului.

D. Comșa, preș. *V. Tordășianu*, secretar.

POSTA REDACȚIEI.

„Nera” în B. Avisul nu se poate publica decât ca inserat; dacă voți îl putem da la administrație. Ab. L—c. „Țiganii la mileniu” ia peste picior pe unii, cari au mers la sărbările ungurești dela mileniu în Pesta.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Cele mai nobile

Vinuri de pe colinele Ardealului

(curate) [1054] 1—20

din vestitele pivnițe ale lui

IOSIF B. TEUTSCH

în Sighișoara,

se pot căpeta în Sibiu la JOHANN BILLES.

„ARIEȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar' darea erarială are să o solvească deponentul.
- Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sînt de a se însinua spre abzicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoală cu reînțoarcerea ei.
2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.
3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.
4. Acoardă credite fixe pe lângă întabulare pe realități și case.
5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898. [1019] 2—60

În numele direcțiunii:

Iuliu Bardosy, președinte. **Ioan Mesaroș**, vicepreședinte.

Călimdarul săptămânei.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele	
	Dum. Mironosițelor gl. 2, sft. 4.	rés. ap.		
Dum.	19 C. P. Ioan cel v.	1 Maiv Filip	4 48	7 12
Luni	20 C. Teod. Trichina	2 Atanasie	4 47	7 13
Marti	21 S. Mart. Ianuarie	3 (+) An. Cr.	4 46	7 14
Merc.	22 C.P. Teod. Sicheotul.	4 Florian	4 45	7 15
Joi	23 (+) M. Muc. George	5 Pius	4 44	7 16
Vineri	24 S. M. Sava stratilat	6 Ioan P.	4 42	7 18
Sâmb.	25 S. Ap. și Ev. Marcu	7 Stanislau	4 41	7 19

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

- Luni 20 Aprilie:** Abrud, Covasna.
- Marti, 21 Aprilie:** Cernatfalău, Cioaveni, Ciuc-Sân-Mărtin, Lupșa, Sibiu.
- Mercuri, 22 Aprilie:** Cristurul-săcuesc (3 zile înainte tirg de vite), Rodna-veche (2 zile înainte tirg de vite), Beiuș, Ludoșul-Murășului.
- Joi, 23 Aprilie:** Agărbiciu, Geoagiul-de-jos, Gurghiu, Jibeu, Sălașul-sup., Voila.
- Vineri, 24 Aprilie:** Borșa, Ormeniș.
- Sâmbătă, 25 Aprilie:** Cața, Reghinul-ung., Reteag, Tașnad.
- Duminică, 26 Aprilie:** Aiud, Farkaslaca, Sân-georgiu.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de vile, de lăptărit etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“ (280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,

soc. pe acțiuni în Sibiu.

Deschidere de Restaurant.

Îmi iau voe a aduce la cunoștința p. t. publicului, că am preluat

localul din Bahngasse nr. 5

vis-à-vis de pivnița Mönchhoff

și am deschis la 1 Aprilie un restaurant acolo.

Se servește pe lângă vinuri excelente de masă și în sticle și eminenta bere Habermann.

Pentru o culină fără cusur voiu purta grije și mă voiu nisul în toată privința a corăspunde cerințelor moderne atât la mâncări după cartă, cât și la abonamente în- și afară de casă.

Pentru societăți restrînse două camere separate stau la dispoziția onoratului public.

Rugându-mă pentru sprigin bogat în întreprinderea mea, semnez

cu toată stima

Vasilie Ban,
restaurateur.

[1052] 2-4

Adese-ori premiat.

Pivnița Mönchhof

cu renume din anul 1884 cu ocazia marilor sêrbări populare în amintirea migrațiunei Sașilor înainte de șapte sute de ani

oferă

bune vinuri de masă ardelenesti și de Magyarad:

Vin bun de masă ardelenesc	40 cr.
" " " " " " " " " " " "	46 "
Rhein-Risling din pivnițele baronului Szentkereszty	70 "
Pinogris	70 "
Mädchentraube, dela Blăjel din 1889	80 "
Bika-vér ales, roșu	80 "
Oporto din pivnița baronului Szentkereszty	60 "
Transport din străinătate	1 fl. 20 "
Transport din Ardeal	80 "
Malaga spaniol veritabil, foarte fin	2 fl. — "

Curat și sănătos!

Bun și elegant!

Mai departe toate soiurile vin de sticle din țeară și străinătate.

Afară de casă costă cel de 40 numai 36 cr.

Venzătorii în oraș și mai ales la țeară

capătă cu preț moderat.

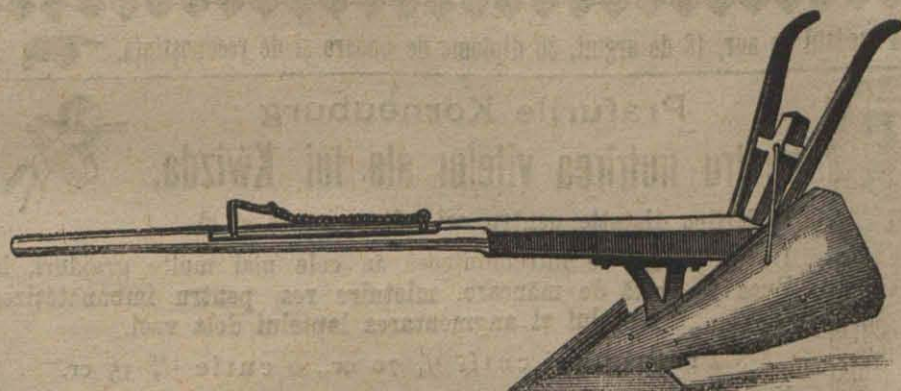
[886] 7-12

Bun oțet de vin pro litru 30 cr.

Ludwig Fronius, negustor de vinuri, **Sibiu.**

Adese-ori premiat.

Fondat 1857.

Andrei Török.

Fabrică de mașini agricole

Sibiu,

Poarta Cisnădiei nr. 1.

Recomandă cu prețurile cele mai ieftine și condițiunile de plătire cele mai favorabile pentru sezonul de primăvară:

Pluguri schimbătoare de (coaste), pluguri laterale, pluguri sistem „Ruchadlo“, pluguri universale sistem „Sack“, pluguri de săpat

mai multe sisteme, mașini de sêmănat cucuruz, napi și grân, grape de muschiu și diagonale, teascuri de oleiu și mașini de măcinat seminte de oleiu, mașini de îmblătit, ciururi de sortat (triere), precum și toate mașinile agricole, cunoscute deja, despre calitatea eminentă.

[707] 4-22

Pentru bunătatea produselor mele garantez în mod extins.

Cataloge ilustrate franco și gratis.

Mașini și unelte pentru fauri și lăcătari.

La concurență!

Cea dintâiu magazie de mașini de cusut
a lui

Aureliu Simonetti
în Săliște!

Cele mai bune fabricate, prețurile cât se
poate mai moderate, se primește ori ce fel
de **reparaturi, serviciu prompt.**

Cu stimă

[1025] 2-5

Aureliu Simonetti.

Mașini se dau și în rate.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în
librăria „**Tipografia**“, societate pe acțiuni,
Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC
ÎN
ECONOMIA RURALĂ

compus de
cel 12 preoți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de
Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal cște 5 cr. mai mult.

„**Tipografia**“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru isto-
ric: „**Părți alese din istoria Transilvaniei pe**
200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șese
florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Aceasta carte n'ar fi iertat să lipsească din
casa nici unui bun Român.

La „**Tipografia**“, societate pe acțiuni în Sibiu
se află de vânzare opul premiat și publicat de
„**Asociațiunea transilvană pentru literatura ro-
mână și cultura poporului român**“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagine, cu-
prinzând cele mai frumoase povești și la urmă
o însemnare a provincialismelor, costă numai
50 cr. plus 10 cr. porto.

Pentru „**Tipografia**“, societate pe acțiuni: V. H. Dressandt.

Cele mai mult recomandate în timpul din urmă și de specialiști aprobate
mijloace pentru înfrumșetarea tein-ului și cultivarea pielei sunt:

Săpunul-Margit Crème- Poudra-

inventate de chemical Földes Kelemen. Aceste preparate, absolut
nesticăcioase și folosite împreună dau feței, gâtului, brațelor și mânilor
o culoare frumoasă, delătură roșeața din față și brațe, petele de
vară, buburuzii, negri, etc. [839] 8—

Unicul deposit în Sibiu:

Parfumeria Meltzer, strada Cisnădiei, (edificiul comandai de corp)

și

Fabrica de săpun și lumini Daniel Meltzer jun.,
strada Gușteriței nr. 25.

Benzinul este liber de dare în aplicarea industrială și la economia de câmp!

Langen & Wolf,

fabrică de motori cu gaz

Viena, X., Laxenburgerstrasse 53,

recomandă renumitele în toată lumea

motore originale „Otto“

pentru gaz și benzin. Excelent de
potrivite pentru ori-ce industrie.
Cea mai mică consumație de gaz și ma-
terial combustibil față cu alte construcțiuni.

Locomobile cu benzin „Otto“

recunoscută ca cea mai bună și mai
ieftină putere motorică pentru ori-și-
ce economie.

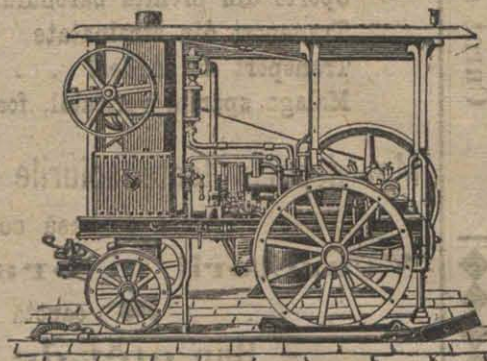
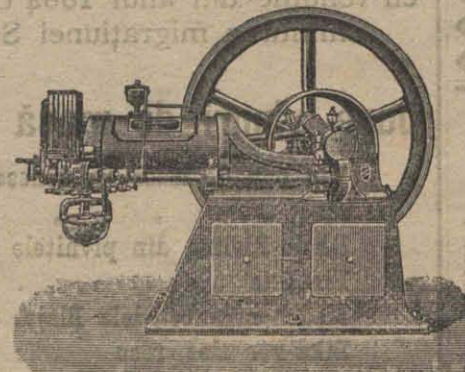
**Nici mașinist, nici schintei,
nici pericol de foc, totdeauna
gata de pornit!**

Desemnuri, prospecte și proiecte de spese gratis!

Representanți pentru Ardeal:

[900] 3-12

Theil & Freyler în Sibiu.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Praturile Korneuburg pentru nutirea vitelor ale lui Kwizda.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 43 de ani se întrebuințează în cele mai multe grajduri, la
lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea
laptelui și augmentarea laptelui dela vaci.

Prețul unei cutii 1/1 70 cr., o cutie 1/2 35 cr.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate
II. apotecile și droguerile. [1182] 40-40

Deposit principal

Franz Joh. Kwizda,

furnisor de curte ces. reg. și reg. român.

Apotecar de cerc, Korneuburg, lângă Viena.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.